

Evaluering av FIKS

Denne egevalueringen av enheten FIKS skal leveres til fakultetsstyre på UV fakultetet. Den skal brukes som bakgrunn for en presentasjon av FIKS på styremøte 10. desember 2020.

På fakultetsstyremøte 10. desember vil faglig leder i FIKS presentere utvalgte deler av evalueringen, samt svare på spørsmål knyttet til framstillingen og strategiplanen for 2021-2024.

Innholdsfortegnelse

Evaluering av FIKS	1
<i>Innledning, bakgrunn og mandat</i>	2
<i>Ny nasjonal satsning: desentralisert kompetanseutvikling (DEKOMP)</i>	2
<i>Etableringen av FIKS: Forskning, innovasjon og kompetanseutvikling i skolen</i>	3
<i>Fase 1: januar 2018 – januar 2019</i>	4
Interne prosesser på UiO	5
Partnerskap med skoleeiere	6
<i>Fase 2: Februar 2019 – Februar 2020</i>	6
Interne prosesser på UiO	7
Partnerskap med skoleeiere	8
<i>Fase 3: Mars – oktober 2020</i>	9
Interne UiO-prosesser.....	10
Partnerskap.....	10
<i>FIKS: strategi og rolle som aktør i DEKOMP</i>	11
<i>Avslutning: Har FIKS oppnådd sine mål?</i>	12
Interne UiO-prosesser.....	13
Partnerskap.....	14
<i>SWOT-analyse som grunnlag for strategi 2021-2024</i>	16
<i>Strategiplan 2021 – 2024</i>	17
<i>Referanser:</i>	20
<i>Vedlegg 1: Nettsiden til FIKS slik den ble lansert 22.5.2018:</i>	21
<i>Vedlegg 2: FIKS økonomi – prognose 2020-2025</i>	21
<i>Vedlegg 3: Nasjonalt og regionalt: Arbeid med andre kommuner/enkeltopdrag</i>	22

Innledning, bakgrunn og mandat

Universitetet i Oslo har gjennom mange år vært en bidragsyter innen ulike modeller for etter- og videreutdanning (EVU). Samlet sett hadde UiO en begrenset portefølje innen videreutdannings-satsninger i skolesektoren, og aktiviteter knyttet til nasjonale satsninger innen etterutdanning involverte primært Institutt for lærerutdanning og skoleforskning (ILS, UV) og i liten grad andre fagmiljøer ved UiO. Fra 2013 bevilget Kunnskapsdepartementet, gjennom supplerende tildelingsbrev, midler som skulle bidra til å styrke kapasiteten i UH-sektorens etter- og videreutdanningstilbud. Fra og med 2015 ble dette lagt inn som en varig økning på kr. 2 000 000 i UiOs ramme, og i 2017 ble det besluttet at forvaltningen av disse midlene skulle legges til Styringsgruppen for Lektorprogrammet (STYLE).¹

STYLE diskuterte hvordan disse ressursene best kunne forvaltes gjennom flere møter i 2017. I forslag til retningslinjer for disse midlene ble det framhevet et ønske om å utvikle «et koordinert kompetanseutviklingskonsept fra aktuelle fagmiljø ved UiO i dialog med aktuelle skoleeiere». Utviklingsprosjektet skulle «potensielt inkludere fagmiljøer ved UiO som bidrar til faglig, didaktisk, pedagogisk og spesialpedagogisk kompetanse av relevans for skolen. Dette tilsvarer de fem fakultetene som samarbeider om UiOs Lektorprogram, men vil også involvere pedagogiske og spesialpedagogiske fagmiljø ved UV-fakultetet som ikke er involvert i Lektorprogrammet»². I september 2017 fattet STYLE et vedtak om at 1 million av de strategiske midlene skulle gå til en felles koordinert satsing. De resterende midlene ble fordelt likt med 200 000 kroner til hvert fakultet for å stimulere arbeidet med å koordinere etterutdanning i møte den desentraliserte ordningen. Midlene ble fordelt med 1,2 millioner kroner til UV fakultetet for å opprette en koordinerende enhet for arbeid med den desentraliserte ordningen, og 200 000 til de andre fakultetene for strategisk arbeid med ordningen.

Ny nasjonal satsning: desentralisert kompetanseutvikling (DEKOMP)

DEKOMP ble etablert som en nasjonal satsing i forlengelsen av Stortingsmelding 21 (2016-2017): *Lærelyst – tidlig innsats og kvalitet i skolen*. I forbindelse med denne stortingsmeldingen fikk Utdanningsdirektoratet i oppdrag å etablere en ny modell for etterutdanning. Denne modellen skulle legge til rette for en mer tilpasset kompetanseutvikling som tok utgangspunkt i de behov hver enkelt skoleeier har lokalt, enten i kommunen for grunnskolen eller i fylkeskommunen for videregående skole. Intensjonen med denne nye *desentraliserte ordningen* var å legge til rette for et mer langsiktig partnerskapsamarbeid mellom skoleeiere og UH-miljøer i Norge, og den skulle fylle en funksjon som tidligere har vært i mer «toppstyrte», tematiske og tidsavgrensede etterutdanningsordninger som *Ungdomstrinn i utvikling*, *FYR* og *GNIST*.

¹ STYLE er et rådgivende organ for dekan ved Det utdanningsvitenskapelige fakultet. Organet ledes av studiedekan ved UV og består ellers av studiedekanene fra de fire andre fakultetene som samarbeider om Lektorprogrammet: Det humanistiske fakultet, Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet, Det samfunnsvitenskapelige fakultet og Det teologiske fakultet. Studentrepresentanter oppnevnes fra Lektorprogrammets programutvalg. Faglig og administrativ ledelse av Lektorprogrammet deltar også i STYLE.

² Fra «Forslag til retningslinjer for fordeling av EVU midler», vedlegg til referat fra STYLE september 2017.

Den nye ordningen er et av hovedelementene i regjeringens nye strategi for etter- og videreutdanning i grunnsopplæringen. Satsingen beskrives i Stortingsmelding 21 (2016-2017) der desentralisert kompetanseutvikling³ omtales som et samarbeid mellom universitets- og høgskolesektoren og skoleeier, skoleledere og lærere.

Det heter blant annet at: «Kompetanseutvikling er et av de viktigste virkemidlene staten har for å støtte opp under arbeidet med kvalitetsutvikling i skolen. Det er også et viktig virkemiddel for at lærerprofesjonen skal kunne utøve profesjonelt skjønn og utvikle profesjonen videre» (Stortingsmelding 21, s. 84). UiO ønsket å møte denne satsingen ved å etablere en egen enhet.

Etableringen av FIKS: Forskning, innovasjon og kompetanseutvikling i skolen

UV-fakultet initierte en rekke prosesser internt ved UiO og eksternt med mulige samarbeidspartnere. Internt ble FIKS forankret i rektorat og i dekanmøte (der alle fakultetene og toppledelsen deltar). Hilde M. Jacobsen og Øystein Gilje, begge ved ILS, ble rekruttert til funksjonen som henholdsvis administrativ og faglig leder for den nye enheten med mandat til å starte opp arbeidet fra og med januar 2018. Forberedelsene til etableringen av en ny enhet, samt det strategiske arbeidet med DEKOMP ble lagt av en arbeidsgruppe bestående av dekan ved UV-fakultetet Sten Ludvigsen, undervisningsleder Kirsti Engelién (ILS), samt den nye ledelse av enheten Hilde M. Jacobsen og Øystein Gilje. Det ble etablert en formell kobling til STYLE som forvalter EVU midlene til UiO.

Retningsendringen som kom med DEKOMP innebar også en endring i UiOs tilnærming til EVU. I den nye ordning skulle kompetanseutvikling i all hovedsak skje i form av partnerskap basert på utviklingsavtaler med skoleeier. Det ble tydelig at en slik ordning ville krevet et langt mer omfattende apparat enn hva tidligere kurs og forelesninger hadde krevet. Mot dette bakteppet ble det derfor besluttet at UiO, med UV i førersetet og som regiaktør, trengte å bygge opp en ny organisatorisk struktur (enheten som fikk navnet FIKS) slik at UiO kunne profesjonalisere sitt samarbeid med skoleeiere i Oslo og Viken basert på premisene i DEKOMP ordningen.

Oppstarten og etableringen ble både forankret internt og eksternt ved deltagelse på følgende arenaer i overgangen fra 2017 til 2018:

- Deltakelse i Samarbeidsforum til Akershus 5. desember 2017⁴
- Oppstartsmøter for arbeidsgruppa.
- Møte med utviklingsveiledere i Akershus kommune.⁵
- Deltakelse på nasjonal samling om DEKOMP desember 2017.⁶

³ I Stortingsmeldingen brukes forkortelsen DKU, men senere er forkortelsene DEKOM og DEKOMP mest vanlige.

⁴ Her deltok dekan Sten Ludvigsen sammen med faglig leder for enheten, Øystein Gilje.

⁵ Her deltok administrativ leder Hilde M. Jacobsen og faglig leder for enheten, Øystein Gilje.

⁶ Her deltok leder for Naturfagsenteret Merethe Frøyland, leder for KURT, MN, Cathrine Tellefsen, Studieleder ved ILS, Kirsti Engelién, administrativ leder Hilde M. Jacobsen og faglig leder for enheten, Øystein Gilje

I lanseringen av arbeidet heter det på UV-fakultetet sine nettsider (desember 2017) at: «Dette arbeidet, med oppstart i 2018, skal skje med utgangspunkt i skolenes egne analyser av styrker og svakheter. Slik blir en ståsted-analyse av skolene et viktig grunnlag for videre kompetanseutvikling.»⁷ ILS hadde på dette tidspunktet allerede etablert et samarbeid med Utdanningsetaten i Oslo om utvikling av et forskningsbasert etterutdanningsprosjekt der forskere og lærere på utvalgte skoler samarbeider om å utvikle lærernes praksis og kompetanse, uavhengig av FIKS. Prosjektet «Video to support Excellence in Teaching (VIST) startet opp våren 2018 og har blitt gjennomført med to puljer av skoler.⁸

Siden oppstarten har FIKS sin virksomhet strukket seg over flere arenaer, både internt ved UiO og eksternt i møte med våre samarbeidspartnere. For å kunne gi en systematisk beskrivelse av den strategiske utviklingen av enheten og dens aktiviteter, deles derfor den videre fremstillingen av denne prosessen i to områder:

- **Interne prosesser ved UiO.** FIKS har hatt dialog med andre forskningsmiljøer ved UiO som har bidratt i DEKOMP som blant annet arbeider med programmering på MN, med realfag på Naturfagssenteret (MN) og med andre prosjekter på ILS (UV) og HF. Det strategiske arbeidet internt på UiO har vært drøftet på møter i STYLE der studiedekanene ved UV, TF, SV, HF og MN er representert, samt studentrepresentanter og faglig og administrativ ledelse av Lektorprogrammet ved ILS.
- **Eksterne partnerskap.** Det primære strategiske arbeidet er dialogen med skoleeiere (kommuner og fylkeskommuner) og deltagelse i regionale samarbeidsforum. Strategien her bygger på idealet i DEKOMP-ordningen, at det er behovet for å utvikle kompetanse på utvalgte områder i skolen som er utgangspunktet for partnerskapet.

Den videre redegjørelsen løfter fram milepæler i det strategiske arbeidet på disse områdene og beskriver ett år om gangen, bortsett fra siste periode som tar for seg perioden mars til november 2020. Hensikten med en slik kronologisk beskrivelse er å gi en oversikt over hvordan FIKS siden oppstarten har utviklet sitt strategiske arbeid. Hver periode starter med et kort sammendrag av de viktigste utviklingstrekkene. Vi vil deretter gjøre rede for FIKS sin strategi og rolle som aktør i DEKOMP der vi også redegjør for enhetens forskningsperspektiver på utviklingen av skolen. Avslutningsvis gis det en vurdering av i hvilken grad FIKS har oppnådd sine mål gjennom denne perioden og det skisseres en strategi for årene 2021 - 2024.

Fase 1: januar 2018 – januar 2019

Sammendrag: I den første fasen ble det arrangert møter med følgende skoleeiere; Bærum, Asker, Oslo og Akershus fylkeskommune. Det ble også gjort et strategisk valg om å satse på en nettside som avspeilet fire ulike aktiviteter som på hver sin måte kunne ramme inn ulike tematikker i partnerskapene. I forbindelse med lansering av denne nettsiden (22.5.2018) ble også navnet på enheten lansert:

⁷ <https://www.uv.uio.no/om/aktuelt/aktuelle-saker/fakultet/2017/uv-koordinerer-ny-uiosatsing.html>

⁸ Prosjektet går fram til våren 2021. <https://www.uv.uio.no/ils/studier/evu/vist-videobasert-etterutdanning-lerere-osloskolen/>

Forskning, Innovasjon og Kompetanseutvikling i Skolen: FIKS

Interne prosesser på UiO.

Et første mål i det interne arbeidet var å informere om ordningen, samt søke samarbeid med de fakultetene som representerer de mest aktuelle fagmiljøene som er relevante for store skolefag. Fakultetene som samarbeider om lektorutdanningen møtes i STYLE og fra og med 2018 har FIKS deltatt på denne møtearenaen. I tillegg til møter i STYLE (1.3, 24.4 og 7.6.2018) gjennomførte FIKS samtaler med studiedekanene på hvert fakultet.

På STYLE-møtet i mars (1.3) presenterte FIKS en modell med fire ulike aktivitetstyper som var valgt ut for å stimulere til aktivitet. Disse var *faglig frokost*, *Kurs eller workshop i din kommune*, *Gode eksempler på praksis*, *FoU-prosjekter*.⁹ Alle aktivitetstypene, unntatt faglig frokost, har som formål å utvikle kompetanse ut fra de behov den enkelte skoleeier har. Formålet med faglig frokost er blant annet å engasjere fakultetene i skolerelaterte tematikker (se under).

Enhetens nettsider ble lansert i slutten av mai. Her ble målsetningene for FIKS sitt arbeid på ulike områder presentert og navnet på enheten ble offisielt. Det ble planlagt å lansere enheten gjennom en fagkonferanse med internasjonale utdanningsforskere i september 2018.¹⁰ Nettsiden var også sentral for både påmelding og informasjon om denne fagkonferansen.

Den 21. september 2018 arrangerte FIKS konferansen «Fagfornyelsen og desentralisert kompetanseutvikling - Samspill mellom forskning og praksis»¹¹ rettet mot både skoleeiere, policy-feltet og UH-sektoren. Temaet for konferansen var forskningsbasert innovasjon («research based innovation») i tråd med den faglige og forskningsmessige forankringen for FIKS sitt strategiske arbeid. Konferansen lanserte slik UiO sin satsing og strategi i tilnærming til DEKOMP. Det ble også arrangert et eget fagseminar der samarbeidspartnere ble invitert. (På den tid, representanter fra Follo/Øvre og nedre Romerike (FØN) samt Bærum, Asker og Oslo kommune).

Det ble i løpet av våren 2018 etablert en referansegruppe for FIKS der de fem fakultet som tilbyr Lektorprogrammet er representert. Det ble arrangert fem møter fra mars 2018 til mars 2019.

“Faglig frokost” ble etablert som aktivitet for å belyse sentrale temaer i norsk skole. Arrangementet ble lagt til rommet LINKEN (tidligere galleri Sverdrup) på Universitetsbiblioteket fredag morgen klokken 08 - 10. Som en del av den interne strategien til FIKS på UiO var hensikten å engasjere ressurspersoner ved hvert av fakultetene. I løpet av perioden ble det arrangert fem faglige frokoster som involverte mange faglige ansatte fra fire av fakultetene.

MN etablerer sitt ProFag prosjekt om programmering i fagene i samarbeid med Oslo kommune, og Naturfagssenteret fortsetter sitt strategiske arbeid med flere kommuner og

⁹ Se vedlegg 1 for skjermdump av nettsiden slik den så ut da den ble lansert i slutten av mai 2018.

¹⁰ Som en dokumentasjon av konferansen, se filmen som ble laget her:

<https://www.facebook.com/925460984322631/videos/247627399265310>

¹¹ <https://www.uv.uio.no/forskning/satsinger/fiks/om/aktuelt/arrangementer/2018/fagdag-fagfornyelsen.html>

deltar på en rekke møter sammen med FIKS hos enkelte skoleeiere. VIST prosjektet som etterutdanningsprosjekt fortsetter sitt samarbeid med nye seks skoler i sitt prosjekt med Oslo kommune.

Partnerskap med skoleeiere

I denne første perioden ble det etablert partnerskap med Bærum, Asker og Oslo, i tillegg til en sammenslutning av 20 kommuner, FØN (Follo, Øvre/Nedre Romerike). Dette skjedde i form av møter med skoleeier der også skolesjef/oppvekstsjef deltok. I partnerskapet med Asker og Bærum ble det også invitert til samlinger der også andre UH deltok. På bakgrunn av disse første møtene ble det utviklet prosjekter som ble sendt til Fylkesmannen med frist 1. juli. Tilsagnsbrevene kom i slutten av august 2018, og ga FIKS en inntekt av eksterne midler på 4,9 millioner kroner.¹²

FIKS deltok også på møter i et eget Samarbeidsforum (FØN) som organiserte arbeid med kompetanseutvikling blant 20 skoleeiere i Follo og øvre/nedre Romerike. I samarbeid med utviklingsveilederne i disse distriktene, ble det planlagt tre store samlinger for over 20 kommuner i dette området høsten 2018 og nye samlinger mars 2019. Tema for samlingene var fagfornyelsen, dybdelæring og digitalisering.

Fem kommuner (Asker, Bærum, Oslo, Lørenskog og Oppegård) ble samarbeidspartnere i prosjektet *Gode eksempler på praksis*. FoU-prosjektet ble gjennomført i 2019 og første del av 2020. Skolebesøk og feltarbeid ble her finansiert av kommunene i tillegg til samlinger på tvers av kommuner. Analysearbeidet og rapportskrivning ble finansiert av FIKS sine strategiske midler.¹³

I denne perioden ble det også arrangert rektorsamlinger i Asker og Bærum. I Bærum var FIKS også involvert i oppfølging av enkelte ungdomsskoler gjennom et tett samarbeid med lærere og skolelederne knyttet til temaene dybdelæring og digitalisering.

Bærum kommune og FIKS skrev en søknad til Innovasjonsprogrammet hos NFR om utvikling av kompetansemoduler for vurdering av multimodale tekster i 1:1 klasserom, og fikk tilslag på innovasjonsmidler i februar 2019.¹⁴

Fase 2: Februar 2019 – Februar 2020

Sammendrag: For å møte de økte behovene og arbeidsoppgavene i partnerskapene ble FIKS i denne perioden utvidet med flere medarbeidere, både i tilknyttede deltidsstillinger gjennom

¹² Inkludert i dette beløpet er en overføring på 2 millioner kroner fra Akershus fylkeskommune for 2017.

¹³ Rapporten *Gode eksempler på praksis* kan hentes og lastes ned på FIKS sine hjemmesider: https://www.uv.uio.no/forskning/satsinger/fiks/kunnskapsbase/digitalisering-i-skolen/gepp-rapport--undervisning-i-en-til-en-klasseromme/gepp-rapport_15.05.20_fiks.pdf

¹⁴ Prosjektet har en totalramme på 11,3 millioner kroner, der NFR finansierer 7 millioner og Bærum kommune finansierer resten. Prosjektet varer fra oktober 2018 til juni 2023 (inkl. et halvt års forlengelse pga. koronasituasjonen).

frikjøp fra skoler og i fulle stillinger. Samtidig ble strukturene i interne samarbeidsrelasjoner forsterket, særlig i tilknytning til MN og Naturfagssenteret.

Antall partnerskap økte betraktelig, fra fire i 2019 til 12 i 2020, og inntekter fra eksterne prosjekter økte fra 2,65 millioner kroner 2019 til 5,8 millioner kroner i 2020. I tillegg til Innovasjonsprosjektet med Bærum kommune, fikk IPED tildelt NFR-midler til et innovasjonsprosjekt med Utdanningsetaten i Oslo (UDE). Dette prosjektet er ikke direkte knyttet til FIKS sitt arbeid, men FIKS hadde en rolle som kontaktskaper og deltok på enkelte møter, i tillegg til at det ble gitt innspill på prosjektbeskrivelsen.

Interne prosesser på UiO

I denne perioden ble det ansatt to personer i FIKS. Eli Tronsmo ble ansatt som universitetslektor med særlig ansvar for tematikk knyttet til profesjonsfellesskap, et tema mange skoleeiere etterspurte og som er hovedtema i Tronsmo sitt doktorgradsarbeid.

Rektor ved Ringstabekk skole, Bjørn Bolstad, ble ansatt som seniorrådgiver, og Frida Thuen ble ansatt i en midlertidig stilling, som senere ble utvidet til en toårig prosjektlederstilling i etterkant av at Hilde Jacobsen gikk over i en stipendiatstilling ved ILS.

FIKS etablerte og videreutviklet en YouTube-kanal for lagring og publisering av faglig innhold fra konferanser, faglige frokoster og filmer som er utviklet knyttet til enkelte temaer. I tillegg ble det opprettet en Facebook-profil¹⁵ og twitterkonto¹⁶ som en del av kanal-strategien i arbeidet med nettsidene.

Referansegruppen holdt møter våren 2019, men opphørte høsten 2019. En av årsakene var at gruppen og omfanget på møtene ikke avspeilet aktivitetene på majoriteten av de fakultetene som var representert i referansegruppen. Flere av sakene som angikk FIKS sin virksomhet ble gjennom dette året tatt opp på møte i STYLE (totalt fire møter).

FIKS ønsket å etablere et utvidet profesjonsfellesskapet med utgangspunkt i erfaringer fra praksis og vitenskapelig forskning som er relevant for den tematikk skoleeierne etterspør. FIKS utlyste derfor flere ressursstillinger for lærere i april 2019¹⁷, og gjorde en tilsvarende utlysning for skoleledere oktober 2019. Denne nye strategien kan bare utvikles ved at ansatte ved UiO i samarbeid med ressurspersoner fra praksis skaper en egen kunnskapskultur for å utvikle ny kunnskap. Dette blir blant annet gjort gjennom to seminardager hver måned der alle involverte arbeider fram kunnskapsbasert kompetanse og har innlegg fra ulike forskere ved UiO.

Det ble holdt flere møter både med studiedekaner, undervisningsledere ved enkelte av fakultetene for å om mulig videreutvikle samarbeid og rekruttere vitenskapelig ansatte fra de ulike fakultetene. Det ble også arrangert egne møter for alle fakultetene for å forklare og beskrive FIKS sin måte å arbeide i partnerskap med skoleeierne.

¹⁵ <https://www.facebook.com/FIKS.UiO>

¹⁶ http://twitter.com/UiO_FIKS

¹⁷ Denne ordningen går ut på at FIKS betaler deres arbeidsgivere for å kunne disponere 20 prosent av deres arbeidstid.

MN arbeider videre med ProFag prosjektet om programmering i fagene i samarbeid med Oslo kommune og utvider med Viken FK, og Naturfagssenteret fortsetter sitt strategiske arbeid med flere kommuner og deltar på en rekke møter sammen med FIKS hos enkelte skoleeiere.

VIST prosjektet som etterutdanningsprosjekt etablerer samarbeid med seks nye skoler i pulje to av sitt prosjekt med Oslo kommune.

Partnerskap med skoleeiere

FIKS videreførte og videreutviklet sine eksisterende partnerskap med Asker, Bærum, Oslo og FØN. I tillegg kom det nye partnerskap med blant annet Ås og Lørenskog kommuner. Aktivitetene i partnerskapene besto av å videreføre fellessamlinger for mange skoleledere og skoleeiere (FØN), deltagelse i skoleledersamlinger i både eksisterende og nye partnerskap og oppfølging av lærere på enkeltskoler.

Alle eksisterende partnerskap unntatt to er videreført for skoleåret 2020-2021. I et av partnerskapene som ikke er videreført, gjennomfører FIKS aktiviteter høsten 2020 som var planlagt våren 2020 på eksisterende midler i samarbeid med MN. Partnerskap med alle kommunene gjennom samarbeidsforumet i FØN (Follo samt Øvre og Nedre Romerike) ble avsluttet og erstattet av partnerskap med mange av disse skoleeierne enkeltvis. Våren 2020 etablerte FIKS nye partnerskap med følgende skoleeiere for oppstart i august 2020: Enebakk kommune, Færder kommune, Nordre Follo kommune, Vestby kommune, Viken Fylkeskommune og Grunnskolen Oslo kristne Senter (via Lillestrøm kommune). Til sammen er det 12 partnerskap i FIKS sin portefølje skoleåret 2020/21.

Både aktivitetene og FIKS' rolle i våre Dekomp-partnerskap er i utvikling og endring. Skoleeiere signaliserer ulike behov og disse behovene endres over tid, bl.a. fordi FIKS som partner går i en aktiv drøfting med skoleeier og skoler. Etter hvert som ansatte i FIKS blir kjent med sentrale personer hos skoleeiere og på skolene, blir også kommunikasjonen fylldigere og ærligere. Dette gjør det lettere for partene i partnerskapet å oppfatte hvordan bidrag fra UiO/FIKS kan bidra konstruktivt til kompetanseheving på skoler.

FIKS tar og får ulike roller og bidrar med ulike aktiviteter i partnerskapene:

- **Involvering i skoleeieres arbeid med kompetanseutvikling:**
 - Noen skoleeiere ønsker FIKS tungt involvert i skoleeiers utviklingsarbeid som en del av analysearbeidet for å avdekke skoleeiers kompetansebehov. Hos disse skoleeierne deltar FIKS på alle skoleledersamlinger gjennom skoleåret og på mange planleggingsmøter med sentrale personer hos skoleeier. For noen skoleeiere planlegger og gjennomfører FIKS samlinger for skoleledere eller lærere i kommunen eller fylkeskommunen mens andre skoleeiere selv planlegger samlinger der FIKS gir et avgrenset faglig bidrag.

- Noen skoleeiere har ønsket innspill fra FIKS om grunnlagsdokumenter de utvikler som del av ståstedsanalysen og grunnlaget for kompetanseutviklingen. FIKS har da gitt faglige innspill bl.a. om aktuell og relevant oppdatert forskning.
- **Faglige bidrag etter behov og ønske fra skoleeier:**
 - De fleste skoleeierne ønsker at FIKS skal gi faglige bidrag og faglig støtte innenfor aktuelle tematikker som profesjonsfellesskap, dybdelæring, tverrfaglighet, vurdering, undersøkende metodikk o.a. Disse tematikkene går igjen i mange kommuner og støtterressurser til temaene utvikles på FIKS sine nettsider høsten 2020.
 - FIKS gir faglige bidrag på ulike måter: gjennom forelesninger og prosessledelse på fellessamlinger, gjennom å lede nettverk for lærere fra ulike skoler og gjennom formidling i andre formater (tekst, filmer o.a., i hovedsak samlet på FIKS sine nettsider).
- **Gjennomføring eller deltakelse i nettverk av skoleledere eller lærere:**
 - Pr. 1.11.2020 er FIKS involvert i følgende nettverk hos tre ulike skoleeiere: 9 ledernettsverk der en ansatt i FIKS deltar på nettverksmøter, 2 lærernettsverk som FIKS leder og driver i samarbeid med skoleeier (1 for grunnskoler, 1 for vgs).
- **Oppfølging av enkeltskoler:**
 - FIKS opplever et økt ønske fra skoleeiere om å gi støtte og oppfølging til lærere på enkeltskoler. Pr. 1.11.2020 har FIKS avtale om individuell oppfølging av 3 barneskoler, 4 ungdomskoler og 21 videregående skoler. Aktivitetene i denne oppfølgingen tilpasses den enkelte skole. De fleste skolene ønsker oppfølging i form av drøftingspartner for skolens ledelse og plangruppe (et forum der ledere og utvalgte lærere møtes). Ved disse skolene deltar ansatte eller frikjøpte i FIKS på ca. 4 ledermøter pr. år. Mange skoler ønsker også faglige forelesninger eller prosessledelse for hele eller deler av personalet.
- **Utvikling av forskningsarbeider eller intern aksjonsbasert forskningstilnærming:**
 - Noen videregående skoler ønsker støtte til eget forskningsarbeid. FIKS knytter da disse lærerne til forskere som lønnes av FIKS sine strategiske midler.

Fase 3: Mars – oktober 2020

Sammendrag: Korona-situasjonen skapte nye interne prosesser og utsatte en rekke fysiske samlinger for skoleledere og lærere i partnerskapene og på nasjonalt nivå. Men,

meldingsarbeidet for skoleåret 2020/21 gikk som planlagt, og FIKS har eksterne midler for 5,8 millioner for skoleåret 2020/21 fordelt på 12 partnerskap.¹⁸

FIKS satset på hyppigere oppdatering av nettsiden, faste webinarer annenhver mandag og en utstrakt aktivitet via samlinger på teams og zoom. Til sammen arrangerte FIKS 12 webinarer i løpet av 2020, med mellom 100 og 700 påmeldt til hver samling i tillegg til tusenvis av avspillinger på YouTube. Synlighet, transparens og utadrettetvirksomhet ble lagt vekt på i en periode der planlagt utviklingsarbeid ble utsatt eller nedtonet på grunn av korona-situasjonen.

Interne UiO-prosesser

Med lærere, skoleeiere og ledere som primært måtte få en digital hjemmeskole til å fungere, engasjerte FIKS sine ressurser i artikler på nett, samt en egen undersøkelse rettet mot lærere. FIKS samlet også erfaringer fra andre undersøkelser, noe som resulterte i en artikkel om forskningen på digital hjemmeskole i *Bedre skole* (03/20).

De faglige frokostene ble omgjort til webinarer og det har i perioden april til og med november blitt gjennomført 13 stykker, alltid på mandager kl. 14.30 med påfølgende publisering av opptak på *YouTube*.¹⁹ Andre vitenskapelige ansatte fra både de fem fakultetene ved UiO samt andre utdanningsinstitusjoner har deltatt med innlegg.

FIKS har ved enkelte anledninger bidratt med kompetanse inn i utdanningstilbudene ved ILS gjennom forelesninger for Praktisk-pedagogisk utdanning heltid og deltid, samt på masterprogrammet i utdanningsledelse. På enkelte av disse deltok også våre ressurslærere.

I denne perioden var det lite koordinerende arbeid i møte med de ulike fakultetene utover to saker i STYLE (juni og september). En forespørsel til alle fem fakulteter om bidrag med ressurspersoner for framtidige webinarer, ble besvart fra ett av fakultetene (MN).

Partnerskap

Partnerskapene ble preget av Korona-situasjonen. FIKS videreutviklet partnerskapene på plattformen Teams som allerede var etablert internt i FIKS sitt arbeid før mars 2020. Alle møter, og senere også samlinger med skoleledere og lærere ble gjennomført med Teams eller Zoom. Enkelte større samlinger våren 2020 med lærere og/eller skoleledere ble avlyst eller utsatt. Høsten 2020 er det meste av møtevirksomheten med lærere, skoleledere og skoleeiere overført til teams/zoom, og majoriteten av samlinger blir gjennomført digitalt. På disse samlingene bidrar FIKS med å fasilitere samlingen digitalt med ZOOM. Men, FIKS har også, i de tilfeller der det er tilrådelig, gjennomført fysiske samlinger på enkeltskoler, med samling av lærere fra ulike skoler og på skoleledersamlinger.²⁰

¹⁸ Det 12 partnerskapet har igjen midler fra forrige år i samarbeidsprosjektet mellom FIKS og MN.

¹⁹ Webinarene har mellom 100 og 700 påmeldte og i gjennomsnitt rundt 200-400 deltagere live mandager kl. 14.30. I tillegg har flere av opptakene som er lastet opp på YouTube hittil sett godt over 1000 ganger.

²⁰ Om lag 25 ulike samlinger har høsten 2020 blitt gjennomført fysisk på denne måten i tillegg til et titalls digitale samlinger.

FIKS: strategi og rolle som aktør i DEKOMP

Ettersom DEKOMP-ordningen gradvis har funnet sin form i ulike UH-miljøer, har det blitt tydelig at FIKS har valgt en noe annen strategisk tilnærming enn andre UH-miljøer. Dette gjelder både den interne organiseringen og den utadrettede formidlingen. Noe av grunnen til at dette har vært mulig, er UiO sin satsing med strategiske midler slik det har blitt beskrevet innledningsvis. Disse midlene har gjort det mulig å skape forskning- og utviklingsprosjekter som *Gode eksempler på praksis*, utvikle nettsider, arrangere Faglige frokoster og webinarer, samt bygge opp kanaler som facebook, twitter og YouTube.

Gjennom en strategisk etablering av et utvidet profesjonsfelleskap gjennom åtte skoleledere og lærere som er frikjøpt,²¹ har FIKS skapt en direktekontakt med praksisfeltet som er unik og viktig i det skoleåret der nye læreplaner innføres for de fleste trinn i grunnopplæringen. Alle de frikjøpte lederne og lærerne, i tillegg til de faste ansatte i FIKS, samles to ganger i måneden på campus (eller digitalt) til hele seminardager. Her arbeider enheten systematisk med ulike temaer og inviterer fagpersoner ved UiO til å holde innlegg og diskutere hvordan aktuelle tematikker best mulig kan videreutvikles i faglige fellesskap med våre partnere.

Internt har FIKS arbeidet med ulike strategier for å inkludere vitenskapelige ansatte ved de fem fakultetene. Dette har fungert tilfredsstillende for enkeltarrangementer som for eksempel Faglig frokost og webinar. Disse aktivitetstypene, som er en del av FIKS sin interne strategi finansiert med egne midler, har fungert etter intensjonene. Men, det har vært vanskelig å inkludere vitenskapelige ansatte til mer forpliktende samarbeid med skoleeiere over tid. Enkelte har ytret ønske om deltagelse, men tiden har ikke strukket til selv om viljen har vært der. I møte med enkelte av fakultetene har det vært vanskelig å føre en dialog over tid for å få til et konstruktivt, konkret samarbeid.

Som påpekt innledningsvis vedtok UiO å overføre forvaltningen av EVU-ressursene til STYLE. FIKS rapporterer derfor på sin aktivitet til STYLE og har valgt å bruke denne arenaen som møtepunkt med de fem fakultetene. Denne arenaen fungerer godt for informasjonsformidling og strategiske diskusjoner, men den har vist seg å ikke være tilstrekkelig for FIKS sitt behov for å etablere tettere samarbeidsrelasjoner til flere av fakultetene. Vanskelighetene ved å finne riktig kompetanse på UiO, og frigjøre tid hos disse, har medført at FIKS har bygget opp en betydelig kompetanse gjennom frikjøp av skoleledere og lærere med mastergrad. Disse besitter en kompetanse som kombinerer det å lede kompetanseutvikling på sine skoler, og de har formell kompetanse på nivå med en universitetslektor.

I den utadrettede virksomheten har FIKS arbeidet med tre ulike aktivitetstyper: *Kurs og workshop for din kommune*, *Dokumentasjon av beste praksis* og *Forskning og utviklingsarbeid*. Disse kategoriene ble lansert våren 2018, men er nå endret etter at Beste praksis-prosjektet (GEPP) er avsluttet.²² Hovedaktiviteten til FIKS er samlinger med skoleledere og lærere (det som opprinnelig ble kalt *kurs og workshop for din kommune*). I økende grad ønsker også skoleeiere tettere samarbeid med lærere på enkeltskoler. I tillegg er det flere FoU-prosjekter.

²¹ FIKS frikjøper en skoleleder til fra og med 1.1.2021. Og har også ansatt en erfaren skoleleder i et engasjement på tre år fra og med 1.1.2021.

²² FIKS arbeider høsten 2020 med Dokumentasjon av beste praksis, men nå gjennom et arbeid der FIKS samler og systematiserer praksisfortellinger fra feltet og bruker disse til å illustrere ulike faglige tematikker.

FIKS sin satsing på en nettside, faglige frokoster og senere utvikling av webinarer, egen YouTube-kanal, samt facebook-profil og twitter-konto, har vært en bevisst strategi. Begrunnelsen for å satse på utvikling av ressurser for kompetanseutvikling på tvers av partnerskapene ligger dels i erfaringer fra hvordan lærere arbeider for å finne inspirasjon og ny kunnskap, og dels gjorde disse kanalene det mulig å spre ressurser vi allerede hadde tilgjengelig som opptak.

Denne strategien har trolig også vært en fordel i en «post-korona skole», der lærere har blitt mer vant til å jobbe i og gjennom digitale profesjonsfellesskap. FIKS ønsker derfor å videreutvikle koblingene mellom bruk av video, presentasjoner på nettsiden og ikke minst bruk av sosiale medier både for å nå ut til sine samarbeidspartnere, men også for å være en «ressursbank» for både skoleledere, lærere, lærerutdannere og lærerstudenter.²³

FIKS har i løpet av 20 måneder (januar 2019 til november 2020) fått over 100 henvendelser fra skoleeiere, nettverk av skoler og enkeltskoler utenfor vår region med ønske om å gjennomføre samlinger, foredrag, arbeid i workshops osv. Dette har ikke vært en planlagt strategi fra FIKS sin side. En av årsakene er trolig at FIKS er synlig på nett og gjennom sosiale medier. Vi har, i de over 60 tilfeller der vi har takket ja til forespørselen, alltid først stilt et viktig spørsmål: Har skolen/skoleeier forsøkt lokalt UH først? Og i tilfelle de ikke har gjort det, har vi formidlet kontaktinformasjon. I de tilfeller der de har gjort det, har svaret vært at lokalt UH ikke kan bidra på den måten skolen/skoleeier ønsker. I mange av tilfellene, og særlig i 2019, har FIKS bidratt med faglige innlegg, opplegg for hele temadager og veiledning av skoleledere/lærere.

På nasjonalt nivå arrangerte Høgskolen Vestlandet, som nasjonal koordinator for DEKOMP, relativt mange nasjonale samlinger der FIKS både deltok og ga bidrag. FIKS var også bidragsyter både i workshops og intervjuer med OECD, som på oppdrag fra Utdanningsdirektoratet har fulgt implementeringen av den desentralisert ordningen som en «kritisk venn». OECD leverte sin rapport “Bedre kvalitet i den norske skolen 2020: fremgang for kompetanseutviklingsmodellen” høsten 2020.²⁴

Avslutning: Har FIKS oppnådd sine mål?

“Structured professional learning that results in changes to teacher knowledge and practices, and improvements in student learning outcomes. We conceptualize professional learning as a product of both externally provided and job-embedded activities that increase teachers’ knowledge and help them change their instructional practice in ways that support student learning.”

Darling-Hammond, L., Hyster, M. E., & Gardner, M. (2017).

I denne siste delen vurderer vi utviklingen i FIKS opp mot de mål og det mandat som ble gitt av UiO. Vi følger den samme todelte strukturen (interne UiO-prosesser og eksterne partnerskapsprosesser), men nå på tvers av de fem tidsperiodene. Som en del av fremstillingen refererer vi til svar fra samarbeidspartnere både internt og eksternt. Svarene er innhentet via et spørreskjema som er besvart i de to siste ukene i oktober 2020.

²³ I forbindelse med webinarer i 2020 har FIKS fått et titalls henvendelser om mulig videre bruk av opptakene til ulike samlinger både i lærerutdanningene og i kommuner utenfor våre opprinnelige 12 partnerskap.

²⁴ <https://www.udir.no/contentassets/609f94a69d9f44209a59ad3a42a14b10/norway-education-policy-perspectives---norsk-oversettelse.pdf>

FIKS har fra sin forsiktede start med to personer (1,5 stilling)²⁵ etablert en struktur for å arbeide med langsiktig, forskningsbasert kompetanseutvikling i et kollegium med sammensatt kompetanse bestående av faglige ansatte med forskerkompetanse, samt fagpersoner fra skolesektoren med lang erfaring som både lærere og skoleledere. Tilsammen utgjør dette kollegiet 12 personer, som tilsvarer om lag fem 100 prosent stillinger fordi alle i skolesektoren arbeider i FIKS som en del av sitt arbeid.

Ved å kombinere vitenskapelig basert kunnskap med praksisbasert kunnskap, har FIKS forsøkt å danne en arena for å utvikle nye kunnskapsformer i det som har blitt beskrevet som “third space” (f. eks. Gutierres m. fl. 1999; Verles m. flere, 2019). I dette møtepunktet mellom praksisfeltets rike erfaring og forskningsfeltets systematikk etablerer FIKS arenaer for kunnskapsutveksling som kan tilpasses den enkelte skoleeier i tråd med de behov som finnes, og innenfor rammen av ordningen. Slik kan metaforen om et tredje rom både henspille på FIKS som organisasjon i seg selv, ettersom enheten består av kompetanse fra henholdsvis praksisfeltet og forskning, og som en metafor for å beskrive potensialet og mulighetene som kan oppstå i partnerskapene FIKS etablerer med ulike skoleeiere.

Det er de strategiske midlene fra UiO som har gjort det mulig med en slik tilnærming fordi FIKS har vært helt avhengig av å arbeide forskningsbasert også på områder der det i liten grad er utviklet empiri, som for eksempel innenfor området digitalisering. Fordi den nasjonale DEKOMP-ordningen er etablert med en antagelse om at slik vitenskapelig, empirisk forskning finnes og eksisterer, har ordningen ingen øremerkede midler for forskning og utviklingsarbeid. I prosjektet *Gode eksempler på praksis* har FIKS for eksempel brukt av strategiske midler for forskningsdelen av FoU-prosjektet og delvis av midler fra de fem kommunene som deltar i prosjektet for å utvikle kompetanse i hver enkelt kommune.

Partnerskapet har i enkelte tilfeller også skapt grunnlag for nye NFR-finansierte forskningsprosjekter der partnere sammen med UiO-miljøer har søkt penger og fått tilslag på innovasjonsprosjekter. Ved å tilføre FIKS strategiske midler har UiO dermed gitt rom for å drive følgeforskning og systematisere nye erfaringer som kan sees i lys av den vitenskapelige kunnskap det er behov for å utvikle på sentrale temaer som skoleeiere etterspør.

De strategiske midlene fra UV har dermed vært med på å gjøre FIKS til en enhet for både **Forskning, Innovasjon og Kompetanseutvikling** i skolen. I samarbeidet med interne aktører på UiO er helhetsbildet fra svar på spørreundersøkelsen i oktober at FIKS har bidratt «godt i starten» og at enheten har «ivaretatt mange sider av denne ordningen på en god måte». Samtidig er det deler av samarbeidet som kunne vært bedre. Internt fra UiO legger enkelte samarbeidspartnere vekt på at det bør være en tettere dialog og at FIKS må hjelpe fakulteter ved å komme i dialog om hvordan kompetansen på de ulike fakultetene kan omgjøres til samarbeid i partnerskap. I tillegg sier flere interne samarbeidspartnere at FIKS ikke bidrar i forhold til deres arbeid i DEKOMP.

²⁵ Faglig leder Øystein Gilje har gjennom hele perioden hatt 53 prosent arbeidstid i FIKS. De resterende 47 prosent er knyttet til hans stilling som professor på ILS, og er forskningstid som blir brukt inn mot prosjekter.

Ut fra noen av tilbakemeldingene kan det synes som om FIKS i liten grad over to år har lykket med å engasjere faglige ansatte fra TF, HF og SV utover ansvar for faglig innhold til frokostarrangementene og et enkelt prosjekt på HF (med Oslo kommune). I samme periode har FIKS hatt et samarbeid med Naturfagssenteret og miljøet på MN som arbeider med programmering i skolen, men det blir påpekt i tilbakemeldingen at FIKS bare er en av flere aktører som arbeider med DEKOMP ved UiO.

På UV har FIKS lykket i enkelte tilfeller med å engasjere noen forskere for større samlinger, inkludert forskere på enkeltsamlinger med skoleledere, og miljøet på UV har også arrangert flere faglige frokoster. FIKS har også bidratt med kommentarer og som "døråpner" for å etablere et innovasjonsprosjekt ved IPED. I tillegg har ILS gjennom hele denne perioden samarbeidet med Utdanningssetaten i Oslo om VIST-prosjektet, et prosjekt som ble igangsatt før FIKS ble etablert.

I det videre strategiske arbeidet vil FIKS gjøre flere grep for å etablere et tettere samarbeid med fagmiljøene internt ved UiO. Det pågår også en dialog mellom utdanningsledelsen ved ILS og FIKS om hvordan kompetanse fra enheten, samt kunnskap fra prosjektene i enda større grad kan tas inn i utdanningstilbudene i sin helhet, og lærerutdanningene spesielt. Det er også ønskelig å legge til rette for at studenter kan skrive masteroppgaver i tilknytning til de større FoU-prosjektene som UiO har innenfor DEKOMP-ordningen.

Partnerskap

Partnerskapsmodellen i FIKS er designet for å støtte innovativt og profesjonsfaglig arbeid i skolene. Vår erfaring tilsier at behovene i de ulike kommunene er svært forskjellig. Et hvert partnerskap må derfor bygges opp ut fra behov hos skoleeier og skoler og har derfor tatt svært ulike former.

Tilbakemeldingene fra skoleeier i den nevnte spørreundersøkelsen er overveiende positive. FIKS fremstår som «tilgjengelig», «solid faglig», «faglig oppdatert», «grundig og godt forberedt» og med en evne til å justere planer i samråd med skoleeier. Flere skoleeiere påpeker at det er et «reelt toveis-partnerskap» og at arbeidet oppleves «klasseromnært».

Denne tilnærmingen og tilbakemeldingen berører også FIKS sin forståelse av det å arbeide "skolebasert", slik DEKOMP-ordningen søker å oppnå. I FIKS sin forståelse av skolebasert kompetanseutvikling legges det særlig vekt på at det må skapes et bredt fundament og på sikt en kollektiv kraft blant lærerne for å få utvikling til å skje (Darling-Hammond, Hylar & Gardner 2017). Derfor er det i enkelte tilfeller lagt vekt på å utvikle kunnskapen på en slik måte at skoleeier får støtte i «strategiske valg knyttet til fagfornyelsen og digital transformasjon av undervisningen».

Videre viser både FIKS sine erfaringer og forskning om hva som stimulerer læreres profesjonelle utvikling, at profesjonsutvikling som er kollektivt forankring i skolekulturen potensielt kan danne springbrett for læreres utprøving, justering og håndtering av dilemmaer i sine respektive klasserom. Videre viser forskningsoppsummeringer som adresserer

sammenhenger mellom profesjonsutvikling og ledelse at ledelsen har en avgjørende rolle for å etablere læringsmiljø og kultur for faglige fellesskap blant lærere (f. eks Daniëls et al. 2019; Hallinger, 2011; Hitt & Tucker 2016; Vangrieken et al. 2017). Av den grunn har FIKS langt på vei tolket «skolebasert» til å involvere skoleledelsen og skoleeier i tillegg til lærerfellesskapene i sitt arbeid i partnerskap med kommunene og fylkeskommunene.

FIKS har også tatt utgangspunkt i forskning som dokumenterer hvordan profesjonsutvikling som er forankret i reelle, kontekstuelle utfordringer har vist seg å ha positive utslag både for elevers og læreres læring. Samtidig er aktiviteten i FIKS forankret i internasjonal litteratur som dokumenterer betydningen av at lærere og skoler er tilknyttet nettverk, aktører og instanser som strekker seg *utover den lokale skolekontekst*. I denne litteraturen eksisterer det en del kunnskap om universitet-skolesamarbeid. FIKS har i særlig grad tatt utgangspunkt i sentrale funn fra denne litteraturen som fremholder at:

- Ønsket om å etablere tettere forbindelser mellom forskning og praksis, slik vi finner i andre sektorer (medisin, jordbruk m.m.) har generert en rekke nye initiativ for universitet-skolesamarbeid. (se f. eks Snow, 2015; Severance, Penuel, Sumner, et al. 2016).
- Kjernen i disse initiativene er å utfordre den tradisjonelle dikotomien mellom forskning og praksis – hvor forskeren representerer kunnskapsprodusenten og praktikerer representerer kunnskapskonsumenten.
- Dikotomien erstattet av et partnerskap basert på en felles forpliktelse til å anerkjenne at forskning og praksis representerer to ulike men likeverdige kilder til kunnskap.
- Det er behov for at man jobber langsiktig (Desimone, 2002, Datnow, 2005, Fullan, 2014), hvilket er en utfordring i en ordning med årlige søknadsprosesser og utbetalinger.
- Praksis må anerkjenne forskningens forpliktelser til grundighet og systematikk, og forskeren må anerkjenne praksisfeltets kompleksitet.
- Det er behov for å fratruke prinsippet om at forskere setter sin egen (forsknings)agenda først, og at man i stedet retter fokuset mot praksisfeltets egne problemer og utfordringer (se f. eks McChesney og Aldridge (2019)). Kanskje er dette prinsippet en av årsakene til at det er vanskelig å engasjere fagpersoner ved UiO.

Med utgangspunkt denne litteraturen har FIKS valgt å utvikle et konsept hvor målet i like stor grad er å bygge kunnskap og bidra til skolens utvikling. Hvordan har vi gjort det? Og hvordan skal dette videreutvikles?

Når antallet samarbeidspartnere utvides, utvides også antallet skolekontekster, enkelterfaringer og behov som FIKS forholder seg til. For å imøtekomme denne utfordringen har FIKS jobbet ut fra en forståelse av at dersom den rike erfaringen fra praksis skal tas på alvor, må den systematiseres og forvaltes. I denne situasjonen har FIKS derfor, i samarbeid

med skoleledere/skoleeiere, valgt å løfte frem/identifisere noen generelle prinsipper som er forankret i forskning, for eksempel fra vurderingsforskningen, læringsteori, selvregulering eller forskning på teknologibruk, for å nevne noe. Slike prinsipper fra forskningen kan være nyttige for praksisfeltet å benytte som objekt og redskap for eget utviklingsarbeid, i samarbeid med FIKS som partner over tid.

Når slike generelle prinsipper fra forskning knyttes an til reelle, kontekstuelle utfordringer i skolene, er vårt mål at de blir gjort til gjenstand for utforskning og utprøving av praksisfeltet (skoleledere og lærerne) selv. Slik har FIKS forsøkt å lage en modell som både er "lyttende" til praksisfeltets reelle behov, spørsmål, og utfordringer, og som tilbyr forskningens systematikk for å bygge videre på den rike erfaringen som eksisterer. Partnerskapene som er etablert mellom FIKS og ulike skoleeiere, skoleledere og lærere over tid, har hatt ulik grad av involvering og langsiktighet. Et fellestrekk er imidlertid at mange av møtepunktene som har oppstått, har generert en rekke nye og initiativ av ulik karakter.

SWOT-analyse som grunnlag for strategi 2021-2014

På bakgrunn av gjennomgangen ovenfor er styrker og svakheter ved FIKS internt og muligheter og trusler knyttet til eksterne forhold satt opp som en SWOT-analyse.

Styrker:

- UiO har høy troverdighet i skolefeltet, bl.a. gjennom oppdatert og aktuell forskning. FIKS både støtter seg på og styrker denne troverdigheten.
- Kombinasjonen av praksisbasert og forskningsbasert kunnskap som FIKS utvikler, er også en styrke. At FIKS har engasjert både praktikere og forskere er en forutsetning for denne styrken.
- FIKS' rolle ovenfor skoleeiere, som en ekstern, men involvert partner, er også en styrke.

Svakheter:

- FIKS er involvert i mange tematikker innenfor utdanningsfeltet. Det kan være uklart, både internt i FIKS og eksternt ovenfor våre partnere, hva som er FIKS' og UiOs kompetanse innenfor skolesektoren.
- At FIKS bruker frikjøpte lærere og skoleledere som bidragsyttere ovenfor skoler og skoleeiere er en potensiell svakhet. FIKS risikerer at fagpersoner som representerer FIKS bidrar med sine personlige erfaringer og kunnskap i større grad enn at de bidrar med generert, forskningsbasert kunnskap.
- At faglige ansatte med erfaring fra samarbeid med skolesektoren har all tid bundet opp i eksisterende og faste oppgaver knyttet til undervisning og veiledning ved UiO er også en svakhet.

- Det er en åpenbar svakhet at FIKS ikke har personer og erfaringer fra barneskolen. Over halvparten av tildelingene til FIKS for skoleåret 2020-2021 er knyttet til primærkommuner og omfatter dermed også lærere og skoleledere på barnetrinnet.

Muligheter:

- FIKS kan gi viktige bidrag til skoleutvikling ved å være en ekstern partner og «kritisk venn»
- FIKS kan utvikle kunnskap som kombinerer forskningsbasert og erfaringsbasert kunnskap.
- FIKS utvikler, i partnerskap med skoler og skoleeiere, et språk som er praksisnært og som lærere opplever bidrar til å utvikle deres kunnskapsbygging i profesjonsfellesskapet.
- FIKS etablerer mange og gode kontakter med skoler og skoleeiere

Trusler:

- Dekomp-ordningen er ny og det er krevende å etablere gode partnerskap
- Det er uavklart hva som er skoleeiers rolle i ordningen og hvorvidt skoleeier klarer å involvere enkeltskoler godt nok
- Det er også uklart i hvilken grad ulike skoleeiere er i stand til å gi et godt og samlet bilde av kompetansebehovene hos lærerne.
- FIKS baserer seg på årlige tildelinger. Dette gir en sårbar situasjon som gjør det vanskelig å planlegge og ansette på lang sikt innenfor en nyetablert ordning.
- Bidragene FIKS gir til praksisfeltet, kan bli for teoritunge og i et språk som virker fremmed for praktikere
- Ved et bortfall av strategiske, interne midler vil FIKS ikke ha mulighet til å arrangere webinarer eller faglige frokoster. Disse har en intern funksjon ved UiO ved at de skaper samarbeidsmuligheter og eksternt når de ut til mange skoler og lærere.

[Strategiplan 2021 – 2024](#)

Den strategiske planen for FIKS de neste fire årene bygger på at man fastholder den organisatoriske plassering som enhet underlagt det utdanningsvitenskapelige fakultet (nivå 4 enhet). Begrunnelsen for dette er blant annet at FIKS kan beholde en høy grad av fleksibilitet i sitt arbeid internt ved UiO, og at enheten kan legge opp til et utvidet samarbeid med andre skolefakulteter som HF og MN.

I tillegg gir dette en høy grad av fleksibilitet med hensyn arbeidsformer, rekruttering av lærere og ledere med erfaring fra praksisfeltet.

På sikt bør det vurderes hvilken relasjon FIKS som enhet bør ha til universitetsskole-samarbeidet. I dag organiseres disse med ansatte i egne funksjoner ved ILS. Det bør utredes om det er mest hensiktsmessig. Om UV på lengre sikt vil samle flere av sine initiativ og funksjoner der grenseflatene til skolesektoren kultiveres bør dette gjøres til gjenstand for analyser og evaluering av formålet med arbeidet som utføres.

Som påpekt ovenfor har de strategiske midlene fra UiO vært avgjørende for at FIKS har kunnet velge den strategien som i dag består av tre viktige elementer som enheten ønsker å videreutvikle i årene 2021-2024. Fra 2021 blir det en mer omfattende regional ordning for kompetanseutvikling, og dette krever et styrket internt samarbeid ved UiO. Med utgangspunkt i den tematikken som vi opplever skoleeiere etterspør, ønsker FIKS å identifisere fagmiljøer på UiO slik at det kan bygges et profesjonsfellesskap ved UiO som kan svare ut skoleeierens behov. For det andre viderefører FIKS sitt samarbeid med eksisterende partnere og om mulig ønsker FIKS å utvide dette partnerskapet med flere skoleeiere. Sentralt i dette, som et tredje element viderefører FIKS sin kommunikasjonsstrategi med bruk av sosiale medier og en reorganisering av nettsiden. I det følgende er disse tre områdene i arbeidet satt opp som egne punkter.

1. **STYRKE INTERNT SAMARBEID:** FIKS har som mål å bygge et internt profesjonsfellesskap som arbeider med å kultivere erfaringer fra praksisfeltet i kombinasjon med relevant utdanningsforskning på utvalgte temaer. Disse sju temaene er i skoleåret 2020/21:
 - digitalisering
 - tverrfaglighet
 - veiledning av nyutdannede
 - profesjonsfellesskap
 - elevaktive arbeidsformer
 - vurdering
 - læreplanforståelse (fagfornyelsen)
- Målet er å inkludere flere vitenskapelige ansatte ved UiO for å styrke det vitenskapelige og forskningsbaserte grunnlaget for disse tematikkene. Som en del av dette arbeidet ønsker FIKS å:
 - Styrke og systematisere det interne samarbeidet, i første omgang med Naturfagssenteret, MN og HF. Innføre faste møtepunkter for bedre informasjonsflyt mellom de ulike aktørene i DEKOMP på UiO.
 - Vurdere å etablere en permanent styringsgruppe for FIKS ved UiO.
 - På sikt ønsker FIKS å utarbeide ny, vitenskapelig empirisk basert kunnskap på områder dette i liten grad finnes fra før, slik det ble gjort i GEPP-prosjektet. Som en del av dette arbeidet er de to NFR-finansierte innovasjonsprosjektene ved ILS og IPED viktige.²⁶

²⁶ MulVu-prosjektet sine hjemmesider gir en oversikt over aktiviteten:
<https://www.uv.uio.no/ils/forskning/prosjekter/mulvu/index.html>

I tillegg finnes oversikt over DigiLiv prosjektet som IPED har med Oslo kommune her:
<https://www.uv.uio.no/iped/forskning/prosjekter/arnseth-digiliv/>

2. **VIDEREFØRE PARTNERSKAP:** FIKS arbeider utadrettet gjennom målrettede kompetanseutviklingstiltak i dialog med skoleeier og ut fra skoleeiers behov. I dette arbeidet inngår betydelig med tid for å kartlegge behov og skape en strategisk overordnet plan.

- FIKS anerkjenner skoleeieres kompetanse og kjennskap til eget praksisfelt, og tar høyde for denne kunnskapen i det vi gjør «skreddersøm» for den enkelte kommune i hvert enkelt prosjekt.
- Systematisk arbeid med å skape kunnskap i det tredje rom («third space»). Dette skjer gjennom hyppige heldagsseminarer der FIKS sine frikjøpte medarbeidere deltar sammen med forskere ved UiO.
- Mer og utvidet systematisk innsamling av erfaringer og strategier i møte med skoleeiere.

Målet er å skape en vitenskapelig fundert praksis som både har innflytelse på policy og læreres arbeid i klasserommet.

3. **VIDEREFØRE OG UTVIKLE KOMMUNIKASJONSSTRATEGIEN:**

- Skape en «kunnskapsbase» som fremstår sentral på FIKS sine nettsider. Her vil det kontinuerlig bli utviklet ressurser som kan brukes både i de etablerte partnerskapene, av andre lærere/skoleledere, samt lærerutdannere og lærerstudenter.
- Vurdere om «kunnskapsbasen» over tid bør overføres til Canvas.
- Opprettholde og utvikle kanal-strategien for å formidle om FIKS sitt arbeid gjennom sosiale medier og YouTube.
- Videreutvikle samarbeidet med UV sin kommunikasjonsavdeling.
- Etablere en Instagram-konto som er særlig rettet mot lærerstudenter og yngre nyutdannede lærere.

FIKS har høsten 2020 kartlagt et behov for ytterligere flere stillinger og følgelig utlyst en forskerstilling og en seniorrådgiver/rådgiver. Seniorrådgiverstillingen er besatt fra 1.1.2021.

Grunnen er økt aktivitet i partnerskapene kombinert med at det er vanskelig å rekruttere vitenskapelig ansatte til utviklingsarbeidet, i stor grad på grunn av at deres tid allerede er disponert av enhetene de arbeider ved.

Referanser:

Daniëls, E., Hondeghem, A., & Dochy, F. (2019). A review on leadership and leadership development in educational settings. *Educational research review*, 27, 110-125.

Darling-Hammond, L. (2017). Teacher education around the world: What can we learn from international practice?. *European journal of teacher education*, 40(3), 291-309.

Gutiérrez, K. D., Baquedano-López, P., & Tejada, C. (1999). Rethinking diversity: Hybridity and hybrid language practices in the third space. *Mind, culture, and activity*, 6(4), 286-303.

Hallinger, P. (2011). Leadership for learning: Lessons from 40 years of empirical research. *Journal of Educational Administration*, 49 (2), pp. 125-142

McChesney, K., & Aldridge, J. M. (2019). A review of practitioner-led evaluation of teacher professional development. *Professional development in education*, 45(2), 307-324.

Severance, S., Penuel, W. R., Sumner, T., & Leary, H. (2016). Organizing for teacher agency in curricular co-design. *Journal of the Learning Sciences*, 25(4), 531-564.

Shank, G., and L. Brown (2013). *Exploring Educational Research Literacy*. New York: Routledge.

Snow, C. E. (2015). 2014 Wallace Foundation distinguished lecture: Rigor and realism: Doing educational science in the real world. *Educational Researcher*, 44(9), 460-466.

Veles, N., Carter, M. A., & Boon, H. (2019). Complex collaboration champions: university third space professionals working together across borders. *Perspectives: Policy and Practice in Higher Education*, 23(2-3), 75-85.

Vangrieken, K., Meredith, C., Packer, T., & Kyndt, E. (2017). Teacher communities as a context for professional development: A systematic review. *Teaching and teacher education*, 61, 47-59.

Vedlegg 1: Nettsiden til FIKS slik den ble lansert 22.5.2018:

The screenshot shows the homepage of FIKS (Forskning, innovasjon og kompetanseutvikling i skolen) at the University of Oslo. The header includes the UiO logo and the text 'English website' and 'Søk'. The main title is 'FIKS - Forskning, innovasjon og kompetanseutvikling i skolen' with the subtitle 'en enhet ved Det utdanningsvitenskapelige fakultet'. A navigation menu contains links for 'Forsiden FIKS', 'Fagmiljøer', 'Kompetanseutvikling', 'Kunnskapsbase', 'Om enheten', 'Partnerskap', and 'Personer'. Below the menu is a large image of a modern building with a glass facade. A text box overlaid on the image reads: 'FIKS leder og koordinerer UiOs arbeid med desentralisert kompetanseutvikling for skoleeiere, skoleledere og lærere.' Below the image is a section titled 'FIKS koordinerer UiOs tilbud til skolesektoren:' with four buttons: 'Fagdag og faglig frokost', 'Kurs og workshop for din kommune', 'Dokumentasjon av beste praksis', and 'Forskning og utviklingsarbeid'.

Meld deg på fagdag 21. september:

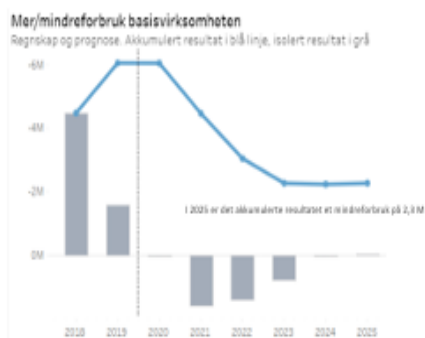
Konferanse: Fagfornyelsen og desentralisert kompetanseutvikling - Samspill mellom forskning og praksis

Hvordan kan vi best mulig drive kompetanseutvikling i samspillet mellom forskning og praksis? FIKS inviterer til konferanse på Universitetet i Oslo 21. september.

Vedlegg 2: FIKS økonomi – prognose 2020-2025

Grafene viser oversikt over økonomien (faktiske regnskapstall for perioden 2016-2019) samt prognosetall for 2020-2025. De årlige prognosene viser negativ drift fremover men ifg. prognosen, kommer FIKS til å levere et akk. mindreforbruk på 2,3 MNOK per 2025. FIKS vil være avhengig av økt bidrag fra eksterntfinansierte prosjekter for å holde økonomien i balanse etter 2025. (vedlegget vil bli ytterligere presentert på møtet 10. desember)

FIKS: Resultatoppfølging akk. mer/mindreforbruk Basisvirksomheten

tall i millioner kroner
Regnskap hele år

Prognose - velg versjon

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Inntekter	-1.0	-1.2	-1.2	-1.2	-1.2	-1.2
Personalkostnader	2.2	3.7	3.6	3.0	2.3	2.2
Driftskostnader	0.8	0.8	0.3	0.3	0.3	0.3
Investeringer						
Isolert res. før nettobidrag	1.9	3.2	2.7	2.0	1.3	1.2
Isolert resultat	0.0	1.6	1.4	0.8	0.0	0.0
Overført fra i for	-6.0	-6.0	-4.6	-3.0	-2.3	-2.2
Akkumulert resultat	-6.0	-4.5	-3.0	-2.3	-2.2	-2.3

FIKS Resultatoppfølging - highlights:

- Grafene viser oversikt over økonomien (faktiske regnskapstall for perioden 2016-2019) samt prognosetall for 2020-2025.
- De årlige prognosene viser negativ drift fremover men ifg. prognosen, kommer FIKS til å levere et akk. mindreforbruk på 2,3 MNOK per 2025.
- FIKS vil være avhengig av økt bidrag fra eksterntfinansierte prosjekter for å holde økonomien i balanse etter 2025.

Vedlegg 3: Nasjonalt og regionalt: Arbeid med andre kommuner/enkeltoppdrag

I de tilfellene der FIKS har hatt kapasitet til å gi faglige bidrag utenfor våre etablerte DEKOMP-partnerskap etter forespørsler fra skoler og skoleeiere, har vi, så langt det er mulig, avklart med lokalt UH at vi gir dette faglige bidraget. Dette er gjort for å sikre at vår aktivitet er transparent, for å avklare om lokalt UH selv mener at de har kompetanse på det aktuelle området og for å unngå at andre UH-miljøer skal få inntrykk av at UiO/UV/FIKS ønsker å fortrenge dem fra deres lokale partnere.

Ved flere anledninger har lokalt UH ønsket å delta på samlingene der vi gir faglige bidrag slik at lokalt UH kan bruke våre faglige bidrag til selv å bygge kompetanse innenfor den aktuelle tematikken. I FIKS har vi alltid stilt oss positive til dette.

I FIKS mener vi det har vært riktig av oss å gi faglige bidrag utenfor Oslo og Viken når vi har fått forespørsler om det så lenge dette ikke har kommet i konflikt med våre faglige bidrag innenfor DEKOMP-ordningen. Vi begrunner dette i flere forhold:

- Som universitet har UiO et faglig ansvar som strekker seg ut over den regionen der vi er plassert. Vi ønsker å ta dette ansvaret når lokale UH ikke har den kompetansen som skoler og skoleeiere etterspør. Vi tror at vi har spisskompetanse innenfor noen temaer som er aktuelle ved innføring av ny læreplan, som dybdelæring, digitalisering,

profesjonsfelleskap og tverrfaglighet, og ønsker å bidra også ut over vår region med denne kompetansen inntil andre UH har bygget opp tilsvarende kompetanse.

- Gjennom kontakt med skoler og skoleeiere i andre deler av landet får vi i FIKS et bredere inntrykk av situasjonen for norske skoler og skoleeiere. Dette har betydning for de faglige ressursene vi selv utvikler.
- Oppdrag som dette gjør FIKS og UiO kjent for skoler og skoleeiere i andre deler av landet. Dette gjør at disse senere bruker de faglige ressursene UiO gjør tilgjengelig for alle, bl.a. via universitetets hjemmesider.

Tabellen nedenfor viser hvilke tematikker FIKS har fått forespørsler om faglige bidrag innenfor i 2019 og 2020. Tabellen viser også hvor mange forespørsler FIKS har mottatt om hver tematikk utenom våre DEKOMP-partnerskap og hvor mange av forespørslene FIKS har hatt kapasitet til å svare positivt på.

TEMATIKK	ANTALL FORESPØRSLER 2019	ANTALL GJENNOMFØRTE BIDRAG 2019	ANTALL FORESPØRSLER 2020*	ANTALL GJENNOMFØRTE BIDRAG 2020**
Dybdelæring	21	18	8	6 (5)
Tverrfaglighet	13	4	18	8 (4)
Fagfornyelsen generelt	9	5	10	4 (1)
Profesjonsfelleskap	4	2	13	6 (3)
Digitalisering	4	1	3	2 (2)
Vurdering	3	1	1	0
Skoleledelse	2	1	1	1 (0)
Overordnet del	2	0	0	
Skolebygg	1	1	0	0
Erfaringer fra hjemmeskole			1	1 (0)
Totalt	59	32	55	28 (15)

* Med unntak av en forespørsel mottok FIKS alle disse forespørslene før 13.3.2020. Det er grunn til å tro at skoler og skoleeiere i svært liten grad har planlagt faglige fellessamlinger etter denne datoen.

**P.g.a. korona-tiltak ble mange planlagte arrangementer avlyst av oppdragsgiver. Tallet angir antall faglige bidrag som før 13.3.2020 var planlagt gjennomført. Tallet i parentes angir antall samlinger som ble gjennomført fysisk eller digitalt

FIKS har bidratt med faglig formidling og i på noen samlinger også med prosessledelse.

Ved oppdrag utenfor DEKOMP har FIKS tatt en moderat betaling av oppdragsgiver i tillegg til å få dekket utgifter.